

**Светислав ПАУНОВИЋ
Бранко СТЕВАНОВИЋ
Игор КОЛАРОВ**

**УРНЕБЕСНА
ФИЗИКА**

експерименти и трикови

**ИЛУСТРОВАЛА
Ана ПЕТРОВИЋ**

— Laguna —

Copyright © 2015 Драгослав Пауновић

Copyright © 2024 Лагуна

САДРЖАЈ

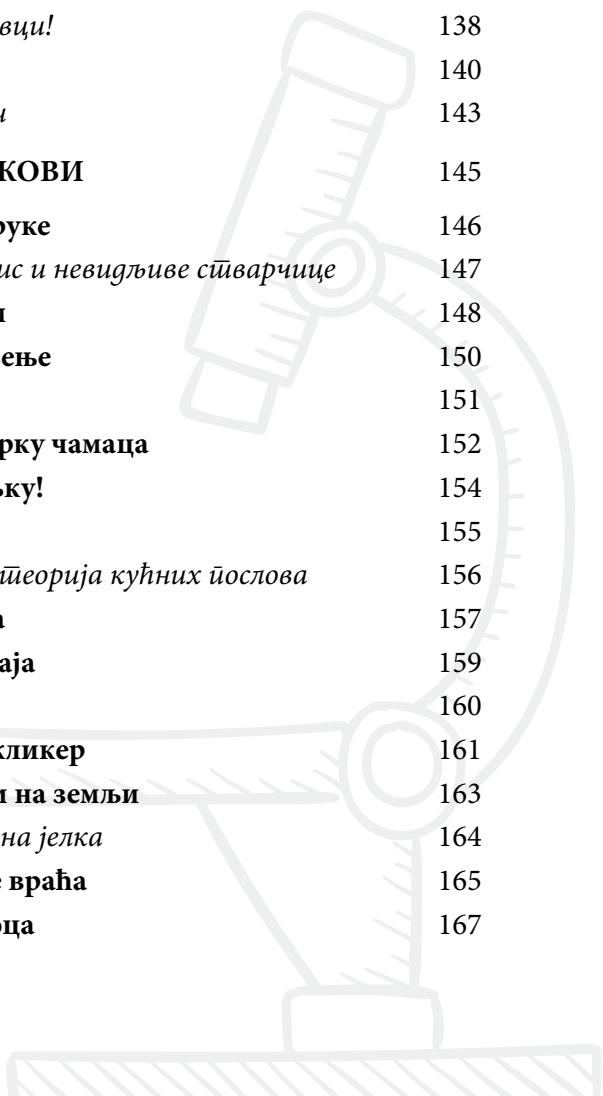
<i>ТРИ МИНУТА ДО УВОДА</i>	12
УВОД	14
Први део: ВАЗДУХ	17
Прст за чачкање торти	18
<i>Пиле и замало њиле</i>	20
Ваздух против воде	21
<i>Ти си њрави физичар ако...</i>	23
Тежина ваздуха	24
<i>Једна сѡварно велика мачка</i>	25
Ко је скувао ваздух?	26
<i>Тако је ѡоворио Ајнштајн</i>	27
Дим у служби науке	28
<i>Наѡраде и обавезе</i>	29

Мач је превазиђен, витлај левком!	30
<i>Ручак за Ђамејњаковиће</i>	31
Како збунити воду у чаши	32
<i>Школске бајине</i>	33
Чудна сламчица	34
Црево горе-доле	35
<i>Далеки Аристотел</i>	37
Кунг-фу мајстор	38
<i>Обавештење на вратима учионице</i>	39
Собна олуја	40
Авион	41
<i>Мир, мир, мир, нико није крив!</i>	43
Хеликоптер од картона	44
Ручне ракете	46
<i>Две мачке</i>	47
Имплозија конзерве	48
<i>Доказ уопштељивости</i>	49
Други део: СИЛА	51
Књиге лаке, књиге тешке	52
<i>Научна расправа</i>	53
Муке једног аутомобила	54
<i>Саобраћајни прекршај по законима физике</i>	56
Отупели ексер	57
<i>Песнице из папира</i>	58
Окретање које спаја	59
Лоптица скочица	61
<i>Пуџинови коњи</i>	63

Би-бииип!	64
Ма, ко шмиргла нељубитеље физике	65
<i>Необичности тосјодина Бора</i>	66
Млазни погон	67
Прскалица	68
<i>Тајансјивена мейјална кујла</i>	69
Пецарош и ајкула	70
Чигра	72
<i>Скујље од новца</i>	73
Шпил карата	74
<i>Девети љроблема</i>	75
Весели динар	76
Трећи део: ВОДА	79
Краљевство за пешкир!	80
<i>Ајнишјајново љушовање</i>	82
Вода из ваздуха	83
<i>Извинишје, љде ја живим?</i>	84
Сад је видиш, сад је не видиш	85
<i>Сасвим мокро љојлавље</i>	87
Прављење кристала	88
<i>Лов на дивље свиње</i>	89
Време је за бушење	90
<i>Мудри Кинези Павла Савића</i>	92
Изнутра је баш клизаво	93
<i>Мали ноћни кашаљ</i>	95
Куда су пошле енциклопедије?	96
<i>Ко је ценљлмен</i>	97

Вода смањује тежину	98
<i>Тесла у Паризу</i>	99
Подморница	100
Четврти део: МЕРЕЊА	103
Ручна вага за мерење	104
<i>Тужне књиџе</i>	105
Прича из лавора	106
<i>Мистерија Атлантског океана</i>	107
Водена пустиловина за једну особу	108
<i>Луцкаста мерења</i>	109
Пешчани сат	111
<i>Галилејеви рођендани</i>	112
Брзе руке	113
<i>И од тешиког има теже</i>	115
Лепше је уз музику	116
<i>Колико је дувачко зрно соли?</i>	118
Бућ-бућ!	119
<i>Цео свет у њлућима</i>	120
Мерење капацитета плућа	121
<i>Дивни моменти уз физику и околне ствари</i>	122
Пети део: КРЕТАЊЕ	125
<i>Најједноставнија решења</i>	126
Клац, клац, клац!	127
<i>Блесаво њредвићање</i>	128
Кругови иду у шетњу	129
<i>Науке се њрилично разликују</i>	130

На који спрат желите?	131
<i>Брзина краљевских ѓлава</i>	133
Шести део: МАСА И ГУСТИНА	135
<i>Педесет хиљада експеримената</i>	136
Лимунови пливају и тону	137
<i>Ах, ти нобеловци!</i>	138
Течна кула	140
<i>Славни бркови</i>	143
Седми део: ТРИКОВИ	145
Скривене поруке	146
<i>Хекелов поштом и невидљиве стварчице</i>	147
Трик с јајетом	148
Сапун за рођење	150
<i>Ила по ила</i>	151
Спремни за трку чамаца	152
Пипни цедиљку!	154
Врућ ваздух	155
<i>Ајнштајнова теорија кухних послова</i>	156
Ледена магија	157
Несаломива јаја	159
<i>Маја не лаже</i>	160
Тајанствени кликер	161
Ни на небу ни на земљи	163
<i>Гаусова божићна јелка</i>	164
Кутија која се враћа	165
Забрањена боца	167

Кућни барометар	168
<i>Фудбалери и немилосрдна физика</i>	170
Ексер и пријатељи	172
Игла у балону	174
<i>Научник и руйа</i>	175
Електромотор као новогодишњи поклон	176
Кућни катапулт	179
Велики и још већи физичари	180
Кућни термометар	182
<i>Младић који је све знао</i>	183
Белешке о ауторима	185

Мојим унучићима:
Александру, Леони, Петру,
као и близанцима Софији и Ђорђу,
који су завршили студије физике
у мамином стомаку.

Свeйислав Пауновић
(дека Лале)

Вечитој деци,
апсолутним познаваоцима
теорија релативности.

Бранко Сивановић

Својглавцима,
за које је цео свет
велики експеримент,
и повремено трик.

Игор Коларов

ТРИ МИНУТА ДО УВОДА

Само је физика наука,
све остало је
сакупљање маркица.

Ернест Радерфорд
(1871–1937)
британски физичар

Алберт Ајнштајн
(1879–1955)
јеврејско-немачки физичар

Политика је
много компли-
кованија од
физике.

Математичар може рећи
шта год жели, али физи-
чар мора бити бар дели-
мично нормалан.

Џосаја Вилард Гибс
(1839–1903)
амерички физичар

Циљ теоријске
физике је да себи
што пре докаже
да је погрешила.

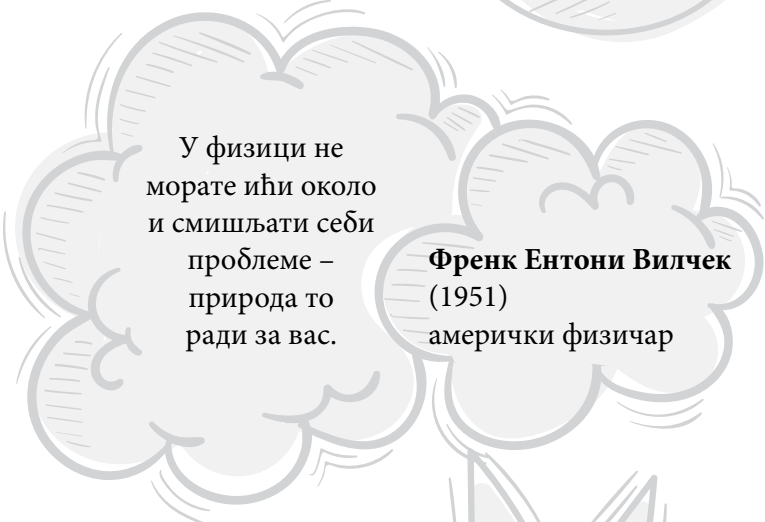
Ричард Филипс Фајнман
(1918–1988)
амерички физичар

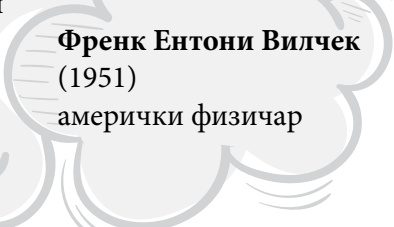
Едвард Телер
(1908–2003)
мађарско-амерички
физичар

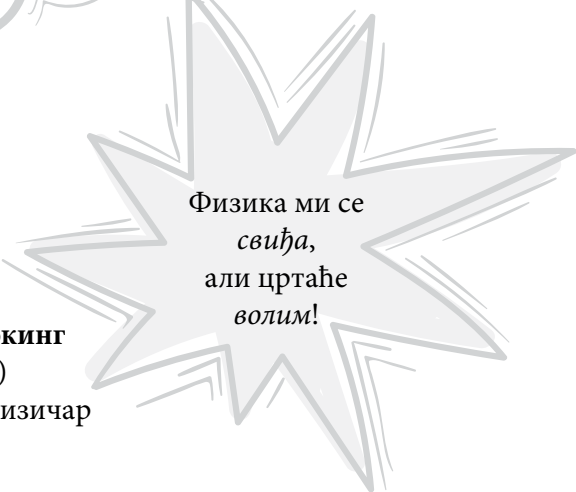
Физика је
једноставна.
Физичари нису.

У физици не
морате ићи околу
и смишљати себи
проблеме –
природа то
ради за вас.

Френк Ентони Вилчек
(1951)
амерички физичар

Стивен Хокинг
(1942–2018)
енглески физичар

Физика ми се
свиђа,
али цртаће
волим!

УВОД

ФИЗИКА је реч грчког порекла (φύσις: природа) и означава науку која проучава природу, физичке појаве и законе по којима се те појаве дешавају. Посматрање појава у природним условима понекад доводи до непотпуних резултата. Зато су потребне посебно припремљене околности у којима се појаве проучавају:

ЕКСПЕРИМЕНТИ!

(оїледи, оїиїиїи)

Промишљањем и повезивањем експерименталних података долази се до физичких закона и теорија.

Ова књига ће вам приближити узбудљив свет физике и експериментисања. Пуна је стварчица које ће вас оставити без даха. Али пре него што почнете са уништавањем своје (или туђе) куће и узнемиравањем комшија, запамтите речи физичара Ричарда Фајнмана:

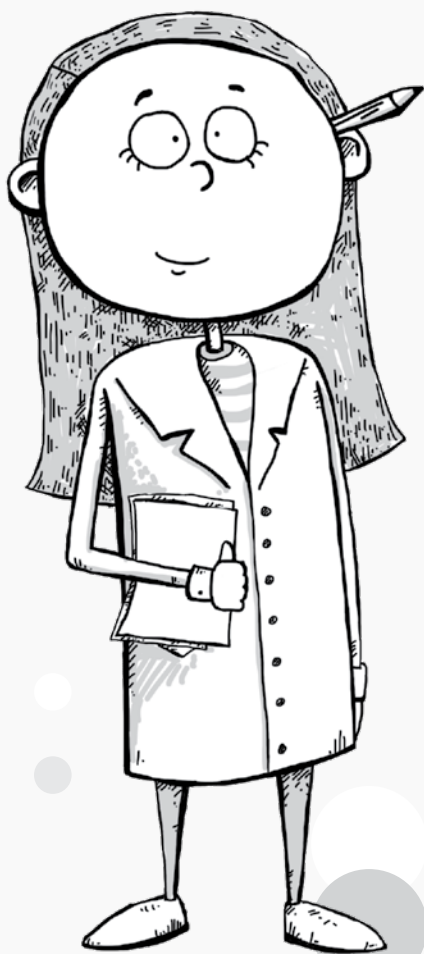
*Није важно колико сїе їаметїни
и колико је ваша їеорија леїа.
Ако се не слаже са експїриментїима,
онда је їоїрешно!*

Ако спадате у оне који су грешком отворили ову књигу (добили сте је на поклон; било вам је досадно; немате ниједну другу књигу; мислили сте да се у њој ради о љубавном животу немачких жаба; зграбили сте је журећи у тоалет), најозбиљније се придржавајте овог упозорења:

БЕЖИТЕ!!!

**УРНЕБЕСНА ФИЗИКА ВАМ
МОЖЕ ПОМУТИТИ МОЗАК И
НАТЕРАТИ ВАС ДА СЕ ПОТПУНО
ЗАЉУБИТЕ У ЊУ!**

ПРВИ ДЕО ВАЗДУХ

Ваздух је смеша гасова: азота (око 78,08%), кисеоника (око 20,95%), аргона (око 0,93%) и других. Ваздух обавија нашу планету и омогућава дисање и живот. Запамти: колико год да је занимљив експеримент који обављаш – не заборави да дишеш! Физичар који дише много је здравији од физичара који не дише.

ПРСТ ЗА ЧАЧКАЊЕ ТОРТИ

(ваздушни притисак)

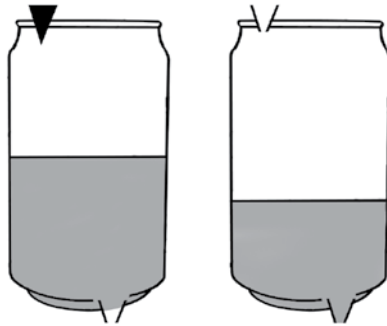
ПРИБОР

- празна конзерва од неког освежавајућег напитка
- ексер
- прст који најчешће гураш у торте

ПОСТУПАК

На дну конзерве ексером пробуши рупу. Сипај воду у њу, и одмах прстом запуши горњи отвор. Вода неће истицати из конзерве.

Шта ће се догодити када склониш прст са горњег отвора? Вода ће истицати из конзерве!

ЗАШТО

Док је горњи отвор био затворен, ваздушни притисак деловао је само одоздо. Како је он већи од притиска воде у конзерви, вода није могла да истиче. Отварањем горњег отвора долази до истог ваздушног притиска на оба отвора тако да се његово дејство поништава и сада делује само тежина воде која, услед тога, истиче из конзерве.

ПИЛЕ И ЗАМАЛО ПИЛЕ

Једном приликом енглеског физичара Исака Њутна (1642–1727) посетио је пријатељ. Њутн га је замолио да мало причека, али се ускоро занео својим радом и заборавио на њега. После неког времена гладни гост је пришао столу на којем се налазила вечера и појео цело пиле. Затим је пилеће кости покрио поклопцем. Када је расејани Њутн сишао на вечеру, испод поклопца је угледао оглодане кости. Збуњено се почешао по глави:

– По свему судећи, ја сам већ вечерао!

